

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

INFORMACIJA O SPROVEDENIM AKTIVNOSTIMA
TOKOM LJETNJE POŽARNE SEZONE 2018. GODINE

Podgorica, decembar 2018. godine

I. UVOD

Ovogodišnja ljetnja požarna sezona u pogledu meteoroloških uslova koji utiču na izbijanje i širenje požara na otvorenom prostoru bila je relativno povoljna. Meteorološki faktori koji primarno utiču na visok ili ekstremno visok indeks opasnosti od požara (visoke tropske temperature, dugotrajni deficit padavina i jaki vjetrovi) u dobroj mjeri su izostali, što je uz kvalitetno sprovedenu preventivu od najvećeg broja subjekata sistema zaštite i spašavanja dovelo do znatno manjeg broja požara i manje materijalne štete u odnosu na prethodne godine.

Stoga je Informacija o sprovedenim aktivnostima tokom ljetnje požarne sezone 2018. godine obuhvatila: osnovne preventivne aktivnosti koje su sproveli pojedini subjekti s ciljem smanjenja rizika od požara; analizu većih požara koji su nastali u ovom periodu sa podacima o angažovanim ljudskim i materijalnim resursima, kao i prijedlog mjera za unapređenje postojećeg stanja.

II. AKTIVNOSTI NA PRIPREMI PROTIVPOŽARNE SEZONE

U okviru pripreme za požarnu sezonu 2018. godine, kao i prethodnih godina, Direktor za vanredne situacije je u saradnji sa svim relevantnim subjektima zaštite i spašavanja, realizovao niz preventivnih aktivnosti kako bi što spremnije dočekali predstojeću požarnu sezonu.

U tom pogledu od strane Direktorata za vanredne situacije subjektima sistema zaštite i spašavanja ukazano je na obaveze sprovođenja zakona iz ove oblasti, vršeni su pojačani inspekcijski nadzori, održavani sastanci sa svim relevantnim subjektima, realizovani projekti, podizana svijest građanima o njihovoj ulozi i značaju u sistemu zaštite od požara.

Poučeni iskustvom iz prethodne 2017. godine sa sprovođenjem preventivnih mjera se otpočelo odmah nakon požarne sezone organizovanjem četvrte konferencije Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa, koja je za temu imala požare sa posebnim akcentom na šumske i požare na otvorenom prostoru. Kroz zaključke konferencije svim subjektima sistema zaštite i spašavanja sugerisano je da za 2018. godinu posebnu pažnju posvete preventivnim aktivnostima i jačanju kapaciteta za odgovor na požare na otvorenom prostoru.

Takođe, održana je i međunarodna konferencija na temu zaštite od požara sa osvrtom na požarnu sezonu 2017. godine i naučene lekcije, pri čemu je dodatno potencirana neophodnost regionalne i šire saradnje u odgovoru na šumske požare.

Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je još jednom podsjetio sve opštine i ostale subjekte u sistemu na obavezu izrade planova zaštite od požara, kao i na obavezu njihovog ažuriranja tamo gdje su izrađeni.

Po prvi put je traženo od svih u sistemu zaštite i spašavanja da izvijeste Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, o raspoloživim materijalnim i ljudskim resursima uz apostrofiranje napretka u odnosu na prethodnu godinu, kao i da dostave imena odgovornih lica za sprovođenje mjera zaštite.

Održani su sastanci sa rukovodiocima opštinskih službi zaštite i spašavanja i drugim predstavnicima lokalnih samouprava na kojima je analizirana pripremljenost za požarnu sezonu i konstatovano da su budžeti skoro svih službi zaštite u spašavanja uvećani, što omogućava kvalitetnije servisiranje vozila, nabavku opreme i opremanje vatrogasaca-spasilaca. Takođe, održani su sastanci i sa predstavnicima Ministarstva poljoprivrede, Uprave za šume i Nacionalnih parkova na kojima je konstatovano da su materijalno tehnički resursi za odgovor na veće požare još uvijek nedovoljni i neadekvatni, ali da su ipak bolji u odnosu na 2017. godinu.

Na sastanku sa predstavnicima Uprave policije, dogovorena je povećana aktivnost pripadnika Uprave policije, u smislu pojačanog patroliranja na prostorima sa izraženim požarnim rizikom i većeg angažovanja u cilju pronalaska ili eventualnog procesuiranja lica koja izazivaju požare, dok je sa predstavnicima Vojske Crne Gore definisano da se angažovanje pripadnika Vojske Crne Gore vrši isključivo u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju.

Značajne preventivne mjere zaštite od požara sprovele su i Direkcija za saobraćaj na održavanju i zaštiti magistralnih i regionalnih puteva košenjem trave i sječenjem šiblja i drveća u putnom pojasu, kao i Željeznička infrastruktura, Crnogorski elektrodistributivni sistem i Crnogorski elektroprenosni sistem.

Sprovedena je procedura i izvršena nabavka trećeg aviona „Air tractor”, a u Španiji je izvršena i obuka tri pilota za upravljanje protivpožarnim avionima, što je uz nabavku djelova za postojeće avione i helikoptere povećalo resurse Aviohelikopterske jedinice Direktorata za vanredne situacije.

Posebna pažnja je posvećena inspekcijskom nadzoru koji je intenziviran, tako da su inspektori za zaštitu i spašavanje do 1. juna izvršili 205 inspekcijskih pregleda, obišli sve opštine na primorju i naložili izradu i ažuriranje opštinskih planova, a najveću pažnju posvetili kontroli sprovođenja mjera zaštite od požara u subjektima u kojima se okuplja veći broj ljudi (tržni centri, sportske hale, klubovi dr.), ugostiteljskim objektima (hoteli, restorani, diskoteke, noćni klubovi i dr.), proizvodnim, skladišnim i prodajnim objektima opasnih materija, kao i na otvorenim prostorima.

Treba istaći da su pripremajući se za požarnu sezonu, sve opštine sa povećanim požarnim rizikom održale sastanke opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, na kojima su edukacije o važnosti, načinu funkcionisanja i nadležnostima timova realizovali predstavnici Direktorata za vanredne situacije. Pritom su precizno definisane sve obaveze subjekata sistema zaštite i spašavanja na lokalnom nivou, procedure njihovog angažovanja, kao i obaveza da se prije traženja pomoći od države iskoriste svi resursi na lokalnom nivou.

Pored navedenog, Direktorat za vanredne situacije je zajedno sa partnerima realizovao dva projekta u kojima je, između ostalog, vršena edukacija stanovništva za zaštitu od požara.

Projekat „*Pružanje pomoći i prevencija katastrofa u Crnoj Gori*“ realizovan je u saradnji sa njemačkom humanitarnom organizacijom HELP. Cilj projekta je bio unapređenje kapaciteta za odgovor na požare u opštinama Kotor, Tivat i Herceg Novi kroz realizaciju radionica radi podizanja svijesti građana o važnosti zaštite od požara, izradu i distribuciju promotivnog materijala, kao i nabavku opreme za zaštitu i spašavanje od požara i organizovanje obuka. Za potrebe realizacije protivpožarne kampanje i kupovine opreme i sredstava izdvojena su sredstva u visini od 25.000 eura.

U okviru projekta „*Naše šume, naša briga*“ koji je realizovala NVO Green Home u saradnji sa Direktoratom za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore, Službom zaštite i spašavanja Glavnog grada i Upravom za šume, a koji je finansiran od strane Crnogorskog Telekomu kroz program „*Za Svako Dobro*“, sprovedene su akcije pošumljavanja opožarenih lokaliteta na Zlatici i Čemovskom polju. Tokom akcije, na Zlatici je posađeno 330 sadnica crnog bora, a na Čemovskom polju 550 sadnica crnog bora, pinjole i košće. U akciji pošumljavanja učestvovali su i volonterski klubovi iz Gimnazije „Slobodan Škerović“ i Srednje građevinsko-geodetske škole „Ing. Marko Radević“ sa kojima je uspostavljena dobra saradnja. Projekat je imao za cilj zaštitu šuma u Crnoj Gori i smanjenje rizika od katastrofa, kao i razvoj bezbjednosne kulture kroz podizanje svijesti građana o značaju šuma i destruktivnoj snazi požara, jačanje građanskog aktivizma i unapređenje saradnje među institucijama nadležnim za ovu oblast. U sklopu projekta se, osim pošumljavanja opožarenih lokaliteta, radilo i na mapiranju potencijanih žarišta u Glavnom gradu (šumski kompleksi, Gorica, Ljubović i slično), organizaciji akcija čišćenja mapiranih šuma i parkova sa ciljem uklanjanja zapaljivih materija (staklene ambalaže, gume, ostali zapaljivi materijali), kao i na pripremi i distribuciji propagandnog materijala putem društvenih mreža i elektronskim putem.

III. ANALIZA POŽARNE SEZONE 2018. GODINE

Prema izvještaju Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore u ljetnjem periodu registrovan je neuobičajeno visok broj kišnih dana, što je naročito bilo izraženo na sjeveru i u centralnim oblastima. Posebno su jun i jul imali izuzetno učestalu pojavu kiše, što je na neki način objektivno skratilo period trajanja „požarne sezone“. Tokom juna i jula u sjevernim predjelima bilo je preko 30 kišnih dana, što znači da je nešto preko 50 % perioda bilo sa pojavom kiše. Prema istim podacima jun je imao za oko 34 % veću količinu padavina od prosječne. Ljetnji period (jun, jul i avgust) na sjeveru Crne Gore klimatski je okarakterisan kao veoma kišan, za razliku od septembra koji je imao veliki deficit padavina, jer je ostvareno svega 56 % prosječne količine padavina.

Osim navedenog, u ovom periodu izostale su i visoke tropske temperature. Prosječna maksimalna dnevna temperature na području Podgorice, kao regionu koji karakterišu visoke tropske temperature u junu je iznosila oko 31, julu oko 33, avgustu oko 35, a u septembru oko 32 stepena. Septembar je u pogledu temperature bio iznad prosjeka za oko 4 stepena °C, tako da je sa 22 tropska dana od kojih 2 sa temperaturom od 35 °C, bio četvrti po redu najtopliji septembar za posljednjih 70 godina. Ovako visoke temperature u septembru praćene velikim deficitom padavina i povremeno jakim sjeveroistočnim vjetrom

stvorile su povoljne uslove za izbijanje i širenje požara na otvorenom koji su se i dogodili u širem regionu Podgorice i primorja (teritorije opština Ulcinja i Budve).

Na osnovu Informacije i upozorenja Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore kojim se navodi da u periodu od 29. septembra 2018. godine u centralnom području Crne Gore (širi reon Podgorice) i primorju postoje potencijalni uslovi za formiranje jakog olujnog vjetera, što uzrokuje da indeks požarne opasnosti bude ekstremno visok, Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je poslao svim nadležnim institucijama i službama na lokalnom i nacionalnom nivou upozorenje da podignu nivo operativne spremnosti, kako bi što kvalitetnije odgovorili na eventualne požare. Tokom ovih dana na teritoriji Glavnog grada bilo je aktivno više požara u mjestima Rogami, Kupusci- Kuči, Bratonožići, Bioče, Piperi, Murtovina i Blizna-Potoci. Na gašenju požara, osim svih raspoloživih kapaciteta Službe zaštite i spašavanja Podgorica učestvovali su i vatrogasci-spasioci iz Prijestonice Cetinje, Nikšića, Danilovgrada i Bara, pripadnici Vojske Crne Gore, kao i avioni za gašenje požara Ministarstva unutrašnjih poslova.

Dana, 26. septembra 2018. godine izbio je požar na lokalitetu Bašbuljuk u Ulcinju. U gašenje požara odmah su uključeni svi kapaciteti Službe zaštite i spašavanja Ulcinj. Vatra pomognuta jakim jugozapadnim vjetrom brzo se širila i zahvatila široku površinu i veliki broj maslina. U pomoć vatrogascima je pristigao i određen broj građana kao i vlasnici maslinjaka. Kada je procijenjeno da situacija prevazilazi kapacitete Službe zaštite i spašavanja Ulcinj, Opštinski tim za zaštitu i spašavanje je preko OKC 112 Ministarstva unutrašnjih poslova obavijestio Direktorata za vanredne situacije da im je potrebna pomoć od strane drugih opština u vidu određenog broja vatrogasnih vozila, kao i angažovanje aviona za gašenje požara iz vazduha. Tokom gašenja požara angažovane su Službe zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorice, Prijestonice Cetinje, opština Bar, Budva, Herceg Novi i Nikšić, kao i pripadnici Vojske Crne Gore.

I pored angažovanja službi iz okolnih opština, dana, 27. septembra 2018. godine, požar je napredovao prema rtu Valdanos, svetioniku i objektu Uprave za pomorsku sigurnost te je zbog nepristupačnosti terena donesena odluka da se uključe avioni za gašenje požara iz vazduha Direktorata za vanredne situacije što je usporilo širenje požara i smanjilo njegov intenzitet. Dana 27. septembra 2018. godine zatraženo je i odobreno angažovanje helikoptera Bell 412EPI Vojske Crne Gore, koji se istog dana angažovao na gašenju požara u mjestu Bašbuljuk.

Aktivnosti svih navedenih subjekata na gašenju požara nastavljene su i narednih dana potpomognuti i pripadnicima Uprave za pomorsku sigurnost koji su učestvovali u prebacivanju opreme i spasilaca prilikom gašenja požara u mjestu Mala Mendra i Bašbuljuk tj. na lokacijama gdje se moglo prići samo vodenim putem.

Izuzetan doprinos gašenju požara dala je Avio-helikopterska jedinica Direktorata za vanredne situacije, koja je gašenje požara najčešće vršila u uslovima visokih temperatura i slabe vidljivosti zbog velike količine dima. Takođe, treba istaći da je konstantno vršeno osmatranje ugroženog područja uz pomoć helikoptera ove jedinice, čime se doprinijelo efikasnosti djelovanja službi zaštite i aviona za gašenje požara.

Ostvareni naleti i broj sati aviona za gašenje požara po mjesecima, kao i količina vode koja je tom prilikom upotrijebljena dati su u tabelarnom pregledu.

Avion	Letova	Nalet	Količina vode	
Jun:				
4O-EAB AT 802 A s/n 0294	4	01:50	12.000	
4O-EAC	11	05:50	33 000	
Jul:				
4O-EAB, AT 802 A s/n 0294	29	09:35	87000	
4O-EAC AT 802 A s/n 0611	16	06:30	48000	
4O-EAD AT 802 ,s/n 0711	56	09:40	168000	Dio ovih letova su bili i dio obuke pilota
Avgust				
4O-EAB, AT802A s/n 0294	26	13:05	78000	
4O-EAC AT802A s/n 0611	50	18:50	15000	
4O-EAD AT 802 s/n 0711	151	37:45		Dio ovih letova su bili i dio obuke pilota
Septembar				
4O-EAB AT 802 A s/n 0294	27	15:40	81000	

4O-EAC AT 802 A s/n 0611	56	27:20	168000	
4O-EAD AT 802 s/n 0711	120	39:35	360000	Dio ovih letova su bili i dio obuke pilota

Tabela broj 1: Broj naleta i sati aviona za gašenje požara po mjesecima i količina upotrijebljene vode

Ukupno angažovanje helikoptera BEL 412 EFI Vojske Crne Gore na gašenju požara u navedenom periodu bilo je 10:10 sati.

Iz svega navedenog može se konstatovati da su preventivne mjere koje su sproveli državni organi, lokalne samouprave i drugi učesnici sistema zaštite i spašavanja, kao i blagovremene najave Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju i relativno povoljni meteo uslovi rezultirali manjim brojem požara na otvorenom prostoru (2770) u odnosu na prošlu 2017. godinu (3125). Broj požara na otvorenom i zatvorenom prostoru dat je u tabelarnom pregledu.

Šumski	101
Nisko rastinje i srednjogorica	1944
Sijena	52
Kontejneri – deponije	673
UKUPNO	2770

Tabela broj 2: Požari na otvorenom prostoru u periodu od 01.06. do 31.10.2018.g.

Stambeni objekti	97
Pomoćni objekti	95
Poslovni i industrijski objekti	32
UKUPNO	224

Tabela broj 3: Požari u zatvorenom prostoru u periodu od 01.06. do 31.10.2018.g.

Požari širih razmjera, koji su se dogodili uglavnom od sredine septembra dogodili su se u centralnom i južnom regionu, i za posljedicu su osim materijalne štete imali, nažalost, i jednu žrtvu na čijem imanju je izbio požar.

IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U Crnoj Gori je tokom ovog ljeta registrovano 2770 požara na otvorenom prostoru što je u odnosu na broj požara iz prošle 2017. godine, kada ih je bilo 3125, znatno manje. Najvećim dijelom požari su izazvani ljudskim faktorom, što nameće potrebu za još intenzivnijim radom na podizanju svijesti građana tj. sprovođenju kampanji koje ukazuju na rizike koje požari izazivaju, kao i na njihov negativni uticaj na životnu sredinu i kvalitet života. Pored ovoga, neophodan je i intenzivniji rad bezbjednosnih službi na otkrivanju počinitelaca namjerno izazvanih požara.

U gašenju požara i spašavanju lica i imovine, kao i kulturnih i materijalni dobara učestvovali su svi učesnici sistema zaštite i spašavanja koji su pokazali veliku odgovornost, požrtvovanost i profesionalnost.

U okviru sistema zaštite i spašavanja, u označenom periodu, preduzete su adekvatne preventivne mjere i radnje kako bi se smanjio rizik od nastajanja požara, a istovremeno, pružen je i adekvatan odgovor kroz angažovanje ljudskih i materijalnih resursa i raspoloživih kapaciteta ukupnog sistema.

Vlada Crne Gore je u prethodnom periodu nabavkom 59 vatrogasno-spasilačkih vozila za gašenje požara i dva aviona tipa „Air tractor“ kapacitete za odgovor na požare učinila značajno kvalitetnijim. Ove godine je sistem dodatno ojačan nabavkom još jednog aviona za gašenje požara tipa „Air tractor“, te obukom tri pilota za upravljanje ovim letilicama. Takođe, nabavkom dva helikoptera tipa Bell 412EPI i jednog helikoptera tipa Bell 412EP značajno će se unaprijediti i kapaciteti Vojske Crne Gore.

Potreba za kontinuiranim jačanjem resursa i dalje je prisutna, i to kroz nabavku novih letilica za gašenje požara, ugradnju dodatne opreme na postojećim avionima i stalnu obuku pilota, kao i kroz osavremenjavanje i dodatno opremanje opštinskih službi zaštite i spašavanja vatrogasno-spasilačkom opremom i sredstvima. Treba istaći da je ove godine Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada po prvi put u sistem zaštite od požara uvela dron, što u značajnoj mjeri stvara mogućnost za poboljšanje ranog otkrivanja požara, ali i eventualnih počinilaca- izazivača požara.

Broj vatrogasaca-spasilaca je na nivou iz 2017. godine, oko 600, i on je uglavnom adekvatan broju stanovnika. Ipak, u narednom periodu i ovo pitanje se mora sagledavati ne samo u odnosu na broj stanovnika, već i na osnovu procjene rizika za svaku opštinu pojedinačno.

Iako je sistem zaštite i spašavanja odgovorio kvalitetno, uočene slabosti u smislu procedura, obaveze izrade planske dokumentacije i dodatnog opremanja sistema moraju se rješavati u što kraćem roku jer klimatske promjene i ugroženost teritorije Crne Gore od raznih vrsta hazarda, dešavanje prirodnih i drugih nesreća predstavljaju realnu opasnost.

V. PREDLOG MJERA

1. Intenzivirati aktivnosti svih subjekata u sistemu zaštite i spašavanja kako na izradi planske dokumentacije i pojačanog inspekcijaskog nadzora tako i na identifikaciji i procesuiranju počinilaca koji izazivaju požare.
2. Preduzeti konkretne aktivnosti u smislu formiranja i opremanja preduzetnih jedinica u svim privrednim i drugim subjektima koji u osnovi svoga djelovanja imaju potencijalni požarni rizik, i eventualno angažovati dodatni broj izvršilaca tokom mjeseci pojačane požarne opasnosti.
3. Stvoriti uslove za poboljšanje sistema za rano otkrivanje požara kroz nabavku bespilotnih letilica, dronova i termalnih kamera.
4. Ojačati kapacitete Avio-helikopterske jedinice Direktorata za vanredne situacije MUP-a sa još jednim protivpožarnim avionom, te obezbijediti dovoljan broj obučениh pilota i mehaničara kako bi imali maksimalnu iskorišćenost ovog jedinstvenog resursa.
5. Stvoriti uslove za početak rada Nacionalnog trening centra kako bi se omogućilo jačanje kapaciteta i pripremljenosti svih učesnika sistema zaštite i spašavanja, a posebno opštinskih službi zaštite i spašavanja, koje bi tada raspolagale sa dovoljnim brojem obučениh vatrogasaca-spasilaca.
6. Raditi na materijalnom opremanju i podizanju kapaciteta svih subjekata zaštite i spašavanja.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada je usvojila Informaciju o sprovedenim aktivnostima tokom ljetnje požarne sezone 2018. godine.
2. Zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova da do 1. juna 2019. godine obavijesti Vladu o sprovedenim preventivnim aktivnostima na pripremi požarne sezone za 2019. godinu.